

Kronika.

IZ POLEMIKE O URADNISKEM VPRAŠANJU.

Navajamo nekaj odgovorov na dr. Gosarjev članek, ki smo ga objavili v zadnji številki.

Fran Erjavec odgovarja v »Slovenec« med drugim sledeče:

Ni uradniško vprašanje golo in mehanično vprašanje povpraševanja in ponudbe, temveč v najvišji meri državno, obče, naravnost moralno vprašanje. Deset let našega državnega življenja se ni končalo s krizo samo zaradi nesposobnosti političnih strank in parlamenta, temveč v enaki meri zaradi nesposobnosti velikega dela uradništva in uprave.

Zakaj pa smo imeli in imamo še danes slabo upravo in deloma slabo uradništvo? Odgovor je na dani. Zato, ker so vsi najboljši elementi bežali iz državnih služb ter si skušali poiskati kruha, kjerkoli so mogli. Uradništvo se je po vojni nastajalo po velikem delu po partizanskih vidikih, neštete reakcije so pometale na cesto, kar ni slepo izvrševalo želja vladajoče stranke, a na njih mesta so se nastavljali novi strankarski priganjci, plače so se odmerjale tako nizko, da je padlo uradništvo že skoro med berače in njih pravni položaj je pa postal slabši nego ročnega delavstva. Prva posledica takega »reševanja« uradniškega vprašanja je bila ta, da so se sposobne moči začele ogibati državne službe, a logična posledica je bila potem, da je padel nivo državne uprave od leta do leta.

Ce hočemo tedaj ozdraviti našo državno upravo, je treba ustvariti predvsem prvovrstni uradniški kader, katerega pa po receptu g. dr. Gosarja po mojem prepričanju nikakor ne bomo mogli ustvariti. Njegovo doocla gospodarsko-materialistično pojmovanje tega vprašanja, kakor on pojmuje vprašanje medz sploh, je danes že zastarelo celo v modernem kapitalističnem svetu (Ford, Bata i. dr.), a ravno pri javnem uradništvu bi pomenljiva zmaga takega načela uprav uničenje vse državne uprave in s tem tudi države same, kajti v državno službo bi šli izključno le še oni, ki bi ne mogli prav nikamor drugam, torej najslabši. Dober uradniški korpus in s tem dobro upravo bo dobila država izključno le tedaj, če osvobodimo uradništvo morečih verig političnih strank, če mu zagotovimo absolutno pravno sigurnost, stalnost, in če ga dobro plača. Vsaka druga pot je napačna in vsak drug princip, ki ne sloni na predpostavki, da ima uradnik posebno funkcijo, katero je presojati ne po gospodarsko-materialističnih, ampak v prvem redu po etičnih vidikih, je principijelno pogrešen. Dajte uradniku to, pa bo upokojenec polovico manj, uradništva bo pa tudi treba vsaj tretjino manj in s tem bo rešena tudi finančna stran tega vprašanja.

Ce hočemo zmanjšati sedanje preveliko število uradništva, tedaj se ga nikakor ne sme reducirati, temveč je treba popolnoma preurediti ves naš upravni sistem in s tem se bo kar mehanično tudi zmanjšalo število uradništva. Če izhajajo velesile z 7-9 ministrstvi, bi menda zadostovala tudi manj, kar bi že prav znatno vplivalo na državni proračun. Ob priliki ustavnih debat so vsi pametni ljudje mislili, da dobimo kakih 6 do 12 pokrajinskih upravnih edinic, dočim imamo danes 33 oblasti. Brez škode, da celo v veliko, veliko korist bo, če reduciramo vsaj 25 velikih županstev, pa bo prišlo v državni proračun nadaljnje znatno olajšanje.

Skratka: zmanjšanje števila uradništva je izvedljivo zgolj pri poprejšnji temeljiti reformi vsega upravnega sistema, sicer pa ne. Dokaz tej trditvi so vse dosedanje redukcije, kajti se po vsaki redukciji so se morala vsa uradniška mesta iznova zasedati, če se pa niso, je pa trpela uprava.

Osnovna načela, na katerih je mogoče ustvariti dober uradniški korpus, so: popolna depolitizacija uradništva, njegova absolutna pravna sigurnost, stalnost in dobre plače. Novi uradniški zakon mora biti tak, da bo ljudem, ki so s pozitivnim delom dokazali kvalifikacijo za kako mesto, omogočil na njem razviti vse svoje tvorne sile, ne pa da ga postavi naslednji režim kratkoročno pod kap, kakor se je to doslej dejansko godilo. Prav in v redu, da celo neobhodno potrebno je, da ima novi uradniški zakon najstrožja določila za leno, nesposobne in koruptne elemente, ki jih je treba čim prej odstraniti iz javne uprave, toda pridnemu, sposobnemu in poštenemu mora dati absolutno pravno sigurnost in stalnost, ki je doslej ni imel. Ustvariti tak zakon ni prav nobena umetnost, samo živjati bi ga bilo treba, ne pa trpeti, kakor doslej, da ostane dober del zakonskih določil zgolj na papirju. Potem bo uradnik neodvisen od milosti in nemilosti raznih političnih veličin in posvetil bo z veseljem svoji službi vse svoje tvorne sile.

Iz Zveze državnih nameščencev za Slovenijo.

—Z Odgovor Zveze državnih nameščencev na dr. Gosarjev članek: »Naš Glas« odgovarja v 7. številki sledeče: »Kratek odgovor. Ljubljanski dnevnik »Slovenec« je dne 20. t. m. priobčil uvodni članek g. dr. Antona Gosarja o uradniškem vprašanju. Ne namestavimo načeti polemike, in sicer: 1. ker je članek tako jasan, da ga lahko brez našega komentarja obsodi vsak državni nameščenec,

in 2. ker je g. dr. Gosar poklican v vrhovni zakonodajni svet. Samo nekaj bi radi pripomnili. G. dr. Gosar se temeljito moti, ako misli, da mi državni nameščenci stremimo za socialnim ugledom zaradi svojih oseb; vemo, da ga nimamo več, vemo tudi, kdo nam ga je napravil. Vendar smo skromnega mnenja, da je za državo neobhodno potrebno, da je socialni ugled njenih predstavnikov nekoliko višji nego ugled povprečnega proletarca. Toda dovolj. Preostaja nam ponižna prošnja, da bi g. dr. Gosar izvolil položiti svoje reševalne misli v najgloble predale svojega socialno-političnega arhiva in da bi z njimi ne kalil dobre volje ostalih članov vrhovnega zakonodajnega sveta, o katerih smo prepričani, da bodo posvečevali uradniškemu vprašanju svojo dobrohotno pozornost.

—Z Akcija uradniških organizacij za novo stanovanjsko zaščito. Večina odpovedi stanovanj s terminom 1. maja bo zadela baš uradniške vrste, upokojence, invalide in druge šibkejšje sloje. Računa se, da je bilo izročenih blizu 500 stanovanjskih odpovedi. V uradniških vrstah je zavladala velika skrb za bližnjo prihodnost. Dne 7. februarja t. l. je imela Zveza državnih nameščencev za Slovenijo posebno sejo o tem vprašanju. Na tej seji je bilo sklenjeno, poslati osrednjemu savezu državnih uradnikov v Beogradu nujen dopis, s katerim se ga pozivlje, da nemudoma intervenira pri predsedniku vlade v svrhu zaščite uradništva po 1. maju t. l. Zveza prosi osrednjo stanovsko ustanovo, da posveti temu vprašanju vso pažnjo in da predloži vladi podaljšanje sedanjega stanovanjskega zakona. Če bi pa podaljšanje bilo nemogoče, naj vlada reši to vprašanje z maksimiranjem najemnin ali pa kakorkoli drugače, vendar tako, da uradništvo s 1. majem ne bo na cesti. Ob enem je bilo sklenjeno, da bo Zveza državnih nameščencev skušala tudi direktno posredovati pri vladi v svrhu stanovanjske zaščite svojih članov. — »Naš Glas«.

—Z Položaj državnih uslužbencev. Na plenarni seji Činovniškega Saveza, ki se je vršila 22. in 23. t. m. v Beogradu, je glavni Činovniški savez razpravljal o sedanjem položaju državnih uslužbencev ter o korakih, ki jih je treba storiti v najbližnji bodočnosti.

—Z Delo Zveze državnih nameščencev za koristi državnega uradništva. V soboto 24. marca in nedeljo 25. marca se je vršila plenarna seja centralne uprave Glavne uradniške zveze, na kateri se je razpravljalo o splošnem položaju državnega uradništva v zvezi s skorajšnjo revizijo uradniškega zakona. Dne 25. marca je posebna deputacija, v kateri sta bila izmed Slovencev gg. dr. Ferjančič in Makso Lilleg iz Ljubljane, posetila ministrskega predsednika Pero Živkovića, finančnega ministra dr. Švrljuga in ministra socialne politike dr. Drinkovića ter jim pojasnila stališče uradništva glede na revizijo uradniškega zakona. Ob enem je deputacija intervenirala v zadevi stanovanjskega vprašanja ter prosila, naj bi se za državne uradnike stanovanjska zaščita podaljšala še preko 1. maja tekočega leta, ker bi se sicer najemnine tako povišale, da bi jih državni uradniki pri svojih dosedanjih prejemkih ne zmogli.

Učiteljski pravnik.

NOV POSTOPEK PRI NAKAZOVANJU UČITELJSKIH PLAČ.

Da se more urediti računovodstvena služba za področje prosvetnih oddelkov v Ljubljani in Mariboru, se ustanovi pri prosv. oddelku v Ljubljani posebni računov. odsek.

Razven ostalih predpisanih poslov bo opravljal ta odsek tudi izplačevanje vseh službenih prejemkov vsega oboja, ki spada pod prosvetna oddelka v Ljubljani in Mariboru, in oboja drugih prosvetnih ustanov (izvzeto je Narodno gledališče v Ljubljani, Univerza in Ljubljani in event. Konservatorij v Ljubljani).

Da se bo moglo vršiti to izplačevanje redno in točno, se po pooblaščenju ministrstva prosvete P. Br. 3910/29 predpisuje naslednji postopek:

V čl. 51. pravilnika o računov. službi in o naredbodavcih so predpisani posebni plačilni listi za likvidiranje službenih prejemkov. Te plačilne liste si mora nabaviti vsak urad. šola, zavod itd. (Tiskovino je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani).

V prvi del tiskovine plačilnega lista vpisuje upravitelj zavoda, šole, direktor itd. potrebne podatke, in sicer za vsakega uslužbenca posebej mesečno pripadajoči del službenih prejemkov (osnovna, položajna plača, stanarina, doklade). Prav tako se morajo točno izpolniti vse rubrike v prvem delu pla-

čilnega lista. V drugem delu tiskovine se pa izpolni samo rubrika »vsega brutto prejemka«.

Ta plačilni list se izgotovi v dveh izvoddih. En izvod (unikat) lastnoročno podpišejo vsi v spisku navedeni uslužbenci, drugi primer (duplikat) ostane nepodpisan. Oba primerka dostavi upravitelj, direktor itd. direktno prosvetnemu oddelku v Ljubljani, odseku za računovodstvo tako, da je v rokah tega oddelka najkasneje do četrtega dne (4) vsakega meseca za prihodnji mesec. Nepodpisani primerki vrne računov. odsek prosv. oddelka naravnost šolskemu upravitelju, direktorju itd. in ostane ta primerki pri upravitelju, direktorju itd. do takrat, ko prejme službene prejemke za vse osebe za dotični mesec. Na podlagi tega primerka vrši upravitelj, direktor izplačilo proti lastnoročnemu podpisu prejemnika.

Glede podpisovanja plačilnih listov se posebno opozarja na odstavek 3. in 4. čl. 51. cit. pravilnika, ki je izšel v »Ur. listu« št. 27 z dne 16. marca 1929. Posledice, ki bi nastale sprito neupoštevanja teh predpisov ali nepravočasnega predlaganja plačilnih listov, trpi vsak sam.

Plačilni listi se morajo v dveh izvoddih predlagati posebej:

1. za kategorizirane državne uslužbence — uradnike vseh treh kategorij (v vrstnem redu po službenem položaju, odnosno službeni dobi);

2. za kategorizirane državne uslužbence — zvanikičnike;

3. za vse stalne služitelje;

4. za vse uslužbence po čl. 130. uradniškega zakona (kontraktualci, dnevničarji vseh vrst). Pripominjam, da se pri teh navede samo skupna vsota mesečne brutto nagrade v rubriki »vsega brutto prejemka«, ostale rubrike pa ostanejo prazne.

Vsak plačilni spisek mora biti pravilno seštet.

Zaradi kratkega roka je treba izvršiti prvo predložitev tega plačilnega spiska do 15. aprila 1929.

Naša omladina.

EKSKURZIJA UČITELJSKEGA NARAJA NA JESENICE.

»Samozobrazovalni klub« ljubljanskega učiteljskega priredil s pomočjo ljubljanskega poverjenstva UJU ekskurzijo na Jesenice z namenom, da se udeleženci seznajajo s praktičnim delovanjem delovne šole, ki jo tamkaj vzdržuje g. Pibrovce in si obenem ogledajo tudi tovarne Kranjske industrijske družbe. Ekskurzije so se to pot udeležili samo maturanti z gg. profesorjema Lenarčičem in dr. Čibejem.

Udeleženci so dve uri hospitalili v razredu g. Pibrovca in z zanimanjem sledili lepi učni sliki, ki se je zanje po čisto novih metodah razpletala pred njimi. Pouk sam je pokazal, koliko ustvarjajoče sile je v mladini, samo svobode ji je treba dati, sproščena vseh njenih duševnih in telesnih sil ter proste poti njenim stremljenjem.

Hospitaciji je sledil ogled šole, po kosilu pa se je v šolski telovadnici vršila konferenca, ki jo je vodil šolski nadzornik in upravitelj tamkajšnje šole, g. Vider. Gosp. Pibrovce je najprej označil bistvo in sistem nove šole, nato pa se je razvila precej živahna debata, ki je skoro enoglasno izzvenela v konstatcijo, da današnja šola ne ustreza več zahtevam današnjega časa, ki zahteva samostojnih, klenih ljudi v nasprotju s hlapci, ki jih ustvarja tiranska pruska disciplina. Ideja delovne šole mora zmagati, kajti: nov čas zahteva nove šole.

Po konferenci so si maturanti ogledali tovarne za produkcijo železnih izdelkov z njihovo moderno delovno tehniko, ki je sicer produkcijo silno dvignila, toda z dosledno taylorizacijo delo popolnoma zmehanizirala in ubila v delaveu, ki je postal stroj poleg stroja, vsako samostojnost in iniciativnost.

Ekskurzija, ki je v vsakem oziru dobro uspela, se je zaključila nato s kratko zabavo v hotelu »Tancar«.

E. K.

ZAHVALA.

»Samozobrazovalni klub« obeh ljubljanskih učiteljskih se s tem zahvaljuje šolskemu nadzorniku in šolskemu upravitelju na Jesenicah, g. Vidru, za njegovo pomoč pri izvršitvi našega načrta, g. učitelju Pibrovcu za zanimive novice iz pouka in pojasnila ter ljubljanskemu poverjenstvu UJU za denarno pomoč, s katero nam je omogočilo uspešno ekskurzijo v svrhu proučevanja delovne šole.

Za odbor:

Bajde Janko,
t. č. preds.

Kardelj Edo,
t. č. tajnik.

Mladinska Matica.

Bližamo se zaključku nabiranja naročnikov za letošnje leto. Iz prvih rezultatov, ki so nam dospevali, se nam je razvijala naravnost sijajna perspektiva za uspeh letošnje akcije. Toda že danes vidimo, da so se podvizali za zaključitvijo le najmarljivejši propagatorji. Prva poročila so nam prinašala 25 do 50% odstotek šoloobiskujočih otrok. Naš optimizem pada postopoma z novo priglasi-nimi naročniki.

Kaj naj počnemo in ustvarimo z rezultati, kot nam ga izkazuje neka devetrazrednica, ki nam pošilja 7 naročnikov izmed 426 otrok, ko ne prispeva vsak razred niti z enim celim naročnikom? Ali n. pr. Sv. Anton nad Rajhenburgom, ki ne izkazuje izmed 137 otrok niti enega naročnika?

Izdajal smo parolo o 12% vseh šoloobiskujočih otrok. Kako naj opravičimo neuspeh naše akcije pred vsemi onimi marljivimi tovariši in tovaršicami, ki so dosegli z neutrudljivo požrtvovalnostjo polovico in še več otrok po svojih razredih? Ves njihov trud in idealizem sta paralizirana po indolenci kolegov, ki ne čutijo niti pri tako važni kulturni ustanovi dolžnosti, da bi ganili niti z mezinem za njen uspeh.

12% kot minimum ni bila naša kaprica, niti demagoško geslo, ampak absolutno nujen predpogoj, da predložimo slovenski mladini dragocen kulturni dar.

Uspehi slovenskega učiteljstva na tem polju so merilo za razumevanje njegovega kulturnega poslanstva.

Rok za priglasičenje traja do 10. aprila. Tovariši in tovaršice! Storitve vse, kar je v vaših močeh, v teh zadnjih urah!

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh prejmete položnice za 185. smrtni slučaj (Fran Brinar, Gotovlje) v znesku 6 Din, za zakonske pare 11 Din. Zamudnikom sem prištel k temu znesku še zaostanke iz prejšnjih mesecev. Prosim vse člane, da poravnajo takoj te zneske. — Zadnja posmrtnina (za 185. smrtni slučaj) je znašala 11.525 Din. — Društvo ima danes 2307 članov.

Zbirka

za „Učiteljska domova“.

UČITELJSKI DOM V LJUBLJANI.

Popravek: Marija Auersperg ni darovala zase 100 Din, ampak kot prebitek od šolske igre v Olševku. Isto Mica Malenšek. 100 Din je darovala učiteljstvo v Olševku od prireditve na Miklavžev večer. Darovali so: Mara Petrovič z Iga 100 Din, učiteljice na liceju v Ljubljani po Miri Engelmanovi 200 Din, Pavla Wöfling iz Radovljice 50 Din, učiteljstvo v Predosljah 100 Din, učiteljstvo v Ziri 120 Din, Marija Franke z Rudnika 100 Din, Schubert Angela iz Ljubljane 50 Din, Repič Vilma iz Ljubljane 20 Din, Valenta Božidar iz Ljubljane 50 Din, učiteljstvo iz Mokronoga 50 Din, Robert Plavšak iz Trbovlja 100 Din, učiteljstvo iz Trbovlja 180 Din, Ivan Pečnik iz Svibnega 100 Din, učiteljstvo v Radečah 100 Din, Amalija Macák iz Skofje Loke 20 Din, Fran Ločnikar na Turjaku 50 Din, Josip Siegmund iz Starega brega 50 Din, osnovna šola v Cerkljah od igre 500 Din, osnovna šola v Trzinu od igre 100 Din, Ivan Kocijančič iz Ljubljane 100 Din, Josip Čonč iz Jarenine 100 Din, Silva Schwarz in Anton Turk z Drenovega griča po 20 Din, Albin Lajovic iz Trzica 100 Din, Anton Arrigler iz Trzina 50 Din, Gvidon Pahor iz Skaručne 50 Din, Anton Gnus iz Dola 100 Din, skupaj 2580 Din. Vsem darovalkam in darovalcem najlepša hvala! — Josip Kobal, blagajnik.

UČITELJSKI DOM V MARIBORU.

Ob prejemu razlik so se Učit. doma spomnile še šole: Sv. Peter pod Sv. gorami 125 Din; Mala Nedelja 90 Din; Razvanje 100 Din; Črna (Prevalje) 300 Din; Dornova 160 Din; Slovenjgradec osnovna šola 55 Din; Smartno ob Dreti 100 Din; Mozirje 100 Din in tov. Mihael Vauhnik, šolski uprav. v pok., Sv. Jakob v Slov. goricah 100 Din. — Vsega skupaj je na razlikah darovanih 13.864,75 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena hvala! — M. Kožuh, blagajnik.

FOTO-APARATE kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.